

OSNOVNI OKVIR DELA

- Redno in vestno streženje po razporedu
- Redna (vsaj mesečna) srečanja mašnih strežnikov in strežnic (če kdo neopravičeno ne pride na srečanje, ne more tisti mesec streči).

Dejavnosti (pri srečanjih):

- * vaje za streženje in razni dogovori
- * vzgoja za krščanske in človeške držbe
- * igre
- * priprava na tekmovanja strežnikov
- * listanje revije Ministrant

Poleg tega je še:

- Sprejem med strežnike in izročitev obleke (in zimske podloge): neko nedeljo (običajno pred cvetno nedeljo).
- Strežniški praznik: na veliki četrtek, ko je Jezus postavil službo strežnikov (primeren dan, da se razdeli nagrade).
- Udeležba na dekanijem (običajno maja) in škofijskem-strežniškem tekmovanju (običajno junija) ali drugem srečanju strežnikov.
- Vsako leto počitniško - strežniški dnevi (3 dni) in izlet (ali združeno), če je to organizirano.

Vsak strežnik skrbi za "svojo" **obleko**: da je cela, čista, zlikana ipd. Tako obleko tudi odda on zamenjavi oblek ali zaključku streženja. Vsaka župnija ima **predsednika** strežnikov, ki ga izbere izmed kandidatov, ki jih potrdi župnik. Predsednik ne sme imeti nižjega čina kot strežnik mentor. Strežniki imajo predstavnika v župnijskem liturgičnem krožku oziroma lahko celo v Župnijskem pastoralnem svetu.

Razpored streženja (dežuranja) visi v zakristiji; tudi strežniki dobijo listek z razporedom (oziroma si prepisejo); dežurni strežnik streže tisti teden, ko je dežuren, vse dni (obvezno pa za nedeljo, slovesni praznik oz. pomembnejši praznik, poroko, pogreb, krst in če je v tistem tednu kaj posebnega). Strežniki po osnovni šoli strežejo le ob nedeljah in zapovedanih praznikih; vse drugo opravijo strežniki, ki so naslednji po vrsti po razporedu dežuranja. Pripravnik se tisti teden, ko je napisan, potrudi priti med tednom, da se privaja na streženje (če ni dežurnega, streže v nedeljo, na zapovedan praznik, za pogreb, za poroko, pri blagoslovu ali če je v tistem tednu kaj posebnega). Če kdo v tistem

tednu ne more streči, naj si sam najde zamenjavo tako, da pokliče drugega strežnika in ga prosi, če bi lahko stregel namesto njega. Točke beležimo na list; če dežurni naredi napako pri streženju, se pravi, da streženje ni bilo v redu, vpišemo v razpredelnico le * = streženje. Pripravnik dobi za streženje le eno točko, višji strežnik pa eno točko več, kot navaden strežnik. Da je razpored izpolnjen pravilno, skrbi določeni strežnik mentor. Tudi strežniki po osnovni šoli beležijo svoje dežuranje, vendar ne zbirajo točk. Strežniki mentorji in strežniki po osnovni šoli pomagajo župniku že pri bolj odgovornih nalogah glede streženja (skrb za blagajno, organiziranje strežniških vaj in srečanj, pisanje razporeda, skrb za pravilno beleženje na listu dežuranja, uvajanje strežnikov pripravnikov ipd.).

Čini strežnikov so naslednji:

- (Strežnik pripravnik: še ni pravi čin, saj se šele uči in ni še sprejet med strežnike)
- Strežnik: je kdor naredi izpit za strežnika, to je, da obvlada preprosto streženje v dveh in sam pri preprosti maši, pozna imena bogoslužnih predmetov in urejenost streženja v župniji ter zna pri maši moliti in sodelovati ter v cerkvi primerno obnašati. Med strežnike je pripravnik sprejet s posebnim obredom izročitve obleke z belim štrikcem. Takrat dobi strežniško izkaznico.
- Višji strežnik je, kdor opravi izpite za streženje pri slovesni maši, krstu, pogrebu, poroki, izpostavitvi Najsvetejšega in procesiji, kar se sproti vpisuje v njegovo strežniško izkaznico, in se je pri dosedanem streženju kot navadni strežnik dobro izkazal. Zaradi večje usposobljenosti strežejo pri velikih praznikih samo višji strežniki. Njihove točke so zaradi večje usposobljenosti vredne več. Višji strežnik nosi barvasti štrikec.
- Strežnik mentor (nosi barvasti štrikec) je tisti, ki je pokazal pri dosedanem streženju tako zrelost, da mu lahko župnik zaupa odgovornejše naloge.
- Strežnik obredničar (ceremonier) je nekdo, ki vsestransko dobro obvlada bogoslužje, da lahko vodi in koordinira vse sodelovanje pri maši in drugih obredih (streženje, pa tudi usklajevanje s petjem, raznimi uvodi, sodelovanji ipd.). Skratka: vse štrene bogoslužja drži v svojih rokah in so mu vsi drugi sodelavci podrejeni. Vse dela v dogovoru in s soglasjem glavnega mašnika.
- Mašni pomočnik je nekdo, ki ga škof v to službo postavi s posebnim obredom in ima pri bogoslužjih večje odgovornosti (med drugim je organizator streženja v župniji, izredni delavec obhajila ipd.)

Finance: Strežniki naj bi uradno dobili dar pri pogrebih in poroki (5 € vsak strežnik). Še vedno pa je to prostovoljni dar, kar pomeni, da svojci dajo, če hočejo. Je tudi stvar običajev in dogovora v župniji (če, kdaj, kako in koliko). Lahko pa tudi ob drugih priložnostih (krst, ogenj velike sobote, delitev kadila in ogeljčkov pred svetim večerom, delitev sveč s ščitniki pred svečnico in velikonočno vigilijo/procesijo ipd.) kdo kaj da. Denar bo v skupni blagajni in ga bomo porabili za skupne stvari (izlete, nagrade ipd.). Kdorkoli zadrži denar, stori nekaj zelo nesramnega, saj darovi drugih strežnikov pripadajo tudi njemu (možna kazen: ne bo deležen nagrad iz skupne blagajne). Eden strežnikov mentorjev je blagajnik. Strežniki po osnovni šoli strežejo brez kakršnihkoli denarnih darov, saj se predvideva, da so dozoreli do zrelejše ravni služenja v župniji (Cerkvi). Če pa ob priliki kaj dobijo, lahko obdržijo.

GLAVNA PRAVILA OBNAŠANJA STREŽNIKA PRI MAŠI

Strežnik je zgled, kako se obnaša v cerkvi in pri bogoslužju. V cerkvi, ki je kraj namenjen molitvi in češčenju Boga, se lepo obnaša: poklekne (upogne demo koleno v višini leve pete; ne med hojo), se pokriža, roke drži sklenjene v višini srca. Ne klepeta, žveči, se igra, teka... Tudi zakristija je del cerkve, zato tudi tam ohranimo primerno zbranost. Kar je potrebno postoriti in se dogovoriti se naredi tiho, urejeno in šepetaje. Strežnik pride k maši (toliko bolj, ko streže, ker ga vsi vidijo) primerno oblečen. To pomeni v spodobno lepo obleki, ne v trenerki, ne v majici samo z naramnicami brez rokavov ali prekratkih hlačah...

Pri maši predvsem vestno opravi svoja dela in z veseljem ter zbrano sodeluje: glasno moli, poje, odgovarja na mašnikove vzklike, pozorno posluša Božjo besedo. Zato obvezno uporablja list molitev pri maši (ali molitvenik), dokler ne zna vseh molitev natančno do besedice na pamet. Ta list vzame tudi na sedež in kjer se zadržuje. Seveda pa list odloži, ko opravlja strežniško službo (zvonjenje, prinos darov ipd.). Med mašo nikakor ne klepeta, se pogovarja, brca s sosedi, jih draži, se pači in podobno.

Če se mora kdaj kaj urediti odide mirno v zakristijo (ter se vedno prikloni oltarju, ko gre mimo) ter se vrne, ko je vse v redu. Če se primeri, da se ne more vzdržati smeha, je najbolje, da se umakne v zakristijo in umiri. Strežniki se smejo med mašo pogovoriti o streženju, a le, če je kaj nujnega ali nepredvidljivega. Sicer se vse stvari dogovorijo pred začetkom maše.

NAVODILA ZA STREŽNIKE INŠTRUKTORJE

Strežnik mentor, ki mu je poverjena naloga, da je inštruktor določenemu strežniku pripravniku, naj upošteva naslednje:

- ✓ Pripravniku za strežnika, ki ga uči, najprej stvar, ki jo bo pri dotični maši zahteval, pred mašo z besedami razloži (sicer lahko ne razume, če le vidi, npr. kdaj je treba pozvoniti) in pokaže ter nato zahteva od strežnika, da naj tudi sam poskusi za vajo pred mašo.
- ✓ Inštruktor pazi, da predmete pravilno poimenuje, npr. "obhajilna patena" ne "tisti krožnik" ali celo "tisto reč tam".
- ✓ Med mašo pripravnik stoji pri delu poleg strežnika inštruktorja; od daleč veliko stvari ne bi opazil in se zato počasneje učil. Enako naj stoji strežnik inštruktor ob pripravniku, ko pripravnik kaj dela: da vidi, če je vse v redu, ali ga opozori ali popravi, če je to potrebno. Od daleč je to neučinkovito.
- ✓ Po pospravljanju po maši si vzameta po potrebi minuto ali dve za to, da inštruktor pove, kaj je bilo v redu in kaj morda ni bilo. Kjer je še naredil napake, mu inštruktor ponovno razloži in pokaže in on poskusi.
- ✓ Učenje mora biti sistematično to je načrtno po delih, sicer se tudi inštruktor ne znajde, kajti vsega hkrati ne more razložiti in nazadnje ne ve, kaj je že razložil, česa pa ni. Predlagan program je tako, kot v navodilih za streženje: 1. Osnovni okvir dela, obnašanje v cerkvi in pripravljanje, 2. Začetni obred in besedno bogoslužje, 3. Evharistično bogoslužje do svet 4. Evharistično bogoslužje po svet, 5. Sklepni obred in pospravljanje.
- ✓ Inštruktor pazi, da pripravnik normalno sodeluje pri maši (moli, poje...)

OSNOVNO STREŽENJE PRI MAŠI

KAJ JE POTREBNO PRIPRAVITI ZA SVETO MAŠO

Dežurni strežnik je v zakristiji 15 ali 10 minut pred začetkom maše in je odgovoren, da se vse pripravi. Ostali najmanj 5 minut, da se oblečejo.

Pred mašo z mašnikom skupaj zmolijo molitev, če je to v navadi.

Duhovniku pripraviti: albo in cingulum-štrikec oziroma vrstico-trakec in mašni plašč prave barve. Duhovnika strežniki pomagajo obleči:

nadenejo mu albo, podajo trak (cingulum), nadenejo mašni plašč. Na mizico pripraviti: kelih s purifikatorijem, palo, korporalom pregrnjen s pregrinjalom bogoslužne ali bele barve; pateno z veliko hostijo (in malimi, če ni tabernaklja ali če je treba);

vrčka z vinom in vodo, podstavek (pladenj) in rutica (prtiček) za brisanje rok, obhajilno pateno in ciborij z malimi hostijami (če je potrebno, kar pove mašnik ali obredničar).

Na stojalo pri mašnikovem sedežu (ali v njegovo bližino, da ga bo strežnik pridržal) pripravimo: misal (mašno knjigo), odprto na pravi strani, ter mikrofon. Strežnik mora vedeti (vpraša mašnika), kje naj odpre misal (pri katerem traku)! Če se maša zaradi take ureditve cerkve začne pri oltarju, pripravimo misal tam.

Če je oltar prekrit z zaščitnim pregrinjalom (to ni prt!), ga odgrnemo.

Na ambon pripraviti: knjigo beril odprto na pravi strani; na poličko ambona pa: knjigo prošenj; ob nedeljah oznanila in pridigo (slednje tudi ob praznikih). Mnogi mašniki želijo imeti oznanila (tudi) na oltarju!

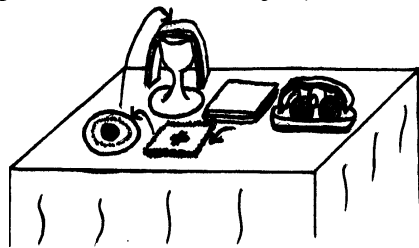
K tabernaklju: ključ od tabernaklja (in razgrniti korporal, če je navada).

Prižgati sveče - pred tem ustrezno skrajšati takt (stenj; gorilna vrstica); čez teden le na/ob oltarju, ob nedeljah tudi na glavnem oltarju, maja ob Marijinem oltarju ipd.; prižgati luči, vklopiti mikrofon, nastaviti košare za pobiranje nabirke. Mikrofona se nikoli ne prestavlja, ker je nastavljen točno, kjer mora biti.

Preveriti, če je na svojem mestu: zvonček pri mestu za strežnike (in po potrebi pod oltarjem, kjer dva klečita), blazine za klečanje, obhajilna patena (za obhajilo) na mizici za darove, če je na oltarju (čist) prt ipd.

Najmanj 15 minut prej odkleniti cerkev (če je že odklenjena) in pozvoniti: čez teden samo z velikim zvonom, v nedeljah in praznikih z vsemi zvonovi.

Ter še kaj, če mašnik posebej naroči...

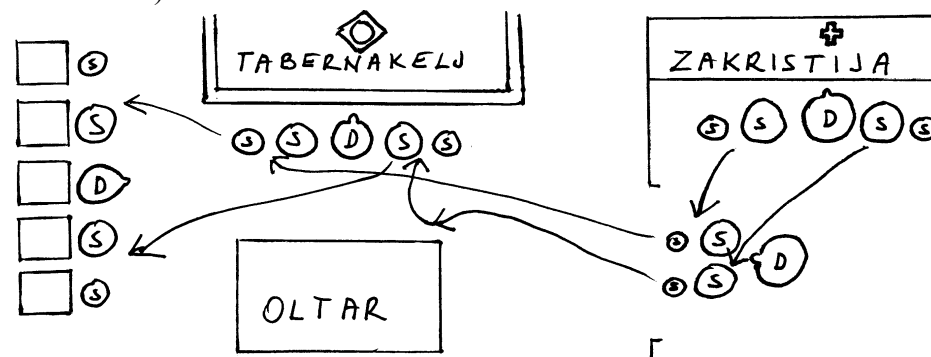
ZAČETNI OBRED IN BESEDNO BOGOSLUŽJE

◆ Strežniki se že vnaprej dogovorijo, kdo bo pri maši kaj delal, se pravi, da si razdelijo vloge (za to poskrbita dežurna strežnika). Vsaj minuto pred mašo so popolnoma pripravljene, to je tudi oblečeni. Postavijo se, kakor bodo pri maši, na levo in desno stran mašnika: vedno morajo biti v ravni vrsti z mašnikom, da ni eden bolj naprej, drugi bolj nazaj. Tik ob mašniku sta vedno glavna strežnika tistega dne, ostali pa se razporedijo po dogovoru. Tudi pri maši, pri oltarju in pri sedežih stojijo (sedijo) vedno enako razporejeni. Paziti morajo, da ne menjavajo pozicij.

◆ Zmolijo skupaj molitev v pripravi na mašo, če je to v navadi.

◆ Ko odbije ura, se s telesom priklonijo križu, ki visi v zakristiji.

◆ Nato se pravilno razvrstijo v spreved in pristopijo k oltarju. Če je pot dovolj široka, hodijo po dva in dva (če pa je pot ožja, pristopijo lahko v eni vrsti kar tako, da prva polovica gre do konca, druga pa se umakne mašniku). Najprej gredo drugi strežniki, glavna strežnika pa vedno zadnja pred mašnikom. Odvisno od razporeditve oltarja in tabernaklja se postavijo v dve vrsti tako: ena bo šla naprej do konca, druga se bo pred oltarjem mašniku/mašnikom umaknila. V končni fazi morajo biti za poklek prod tabernaklju in priklon oltarju tako razporejeni, kot v zakristiji. Strežnik ob vstopu dvakrat močneje pozvoni z velikim zvoncem. Strežniki se razporedijo tako, da bo glavni mašnik stopil točno na sredino pri oltarju, oni pa bodo levo in desno ob njem. Strežniki, ki se umaknejo, stopijo korak nazaj, da gre mašnik mimo njih; nato se z njim poravnajo (se postavijo ob mašnika, tako, da so v ravni vrsti).

Strežniki se pri maši vedno premikajo kot val: vedno v ravni vrsti; vedno enako razporejeni ob mašniku (tisti, ki so na levi strani oltarja, so vedno tam, tisti, ki so na desni strani oltarja, so vedno tam; glavna strežnika sta vedno tik ob mašniku oziroma v sprevedu tik pred

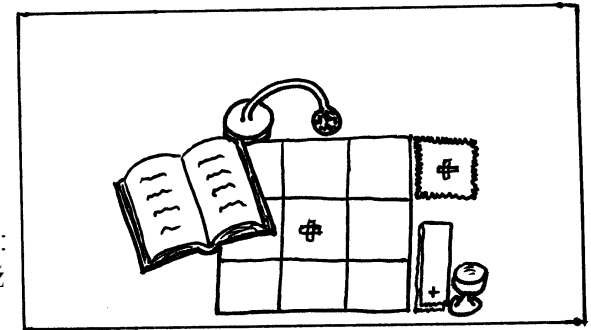
mašnikom ipd. Strežniki po potrebi pohitijo in mašnika prehitijo, da so na pravem mestu. Vedno torej v istem zaporedju, kot so stali ob mašniku v zakristiji in kot so pristopili iz zakristije. Če je mašnikov več, pustijo na sredini vedno dovolj prostora za vse mašnike. Pri premikanju nikoli ne križajo poti mašniku!

- ◆ Vsi hkrati pokleknejo z desnim kolenom do tal proti tabernaklju v spoštljiv pozdrav Jezusu. Če ni Najsvetejšega (Jezusa) v tabernaklju (kadar je, gori večna lučka) ali če sploh ni tabernaklja, poklek odpade.
- ◆ Nato se (obrnejo prod daritvenemu oltarju, če so obrnjeni stran) priklonijo s telesom daritvenemu oltarju. Na oltarju se bo Jezus daroval; oltar je zato središče maše; s poklonom izrazimo spoštovanje Jezusu. Oltar je tako častljiv prostor, da na njega ne postavljamo in odlagamo nobene druge stvari, kot evharistične darove, za to potrebne posode in prtčke, mašno knjigo in, če je potrebno, križ, sveče, mikrofona in morda majhen šopek cvetja. Vsakokrat, ko strežnik prečka cerkev v prezbiteriju in gre mimo oltarja (razen, ko gredo v sprevodu), se globoko s telesom prikloni oltarju.
- ◆ Strežniki gredo na svoje mesto to je k svojim sedežem, mašnik pa poljubi oltar. Med mašo so stalno tam, razen kadar se morajo zaradi streženja pomakniti na predvidena mesta.
- ◆ Strežnik mašniku pri sedežu pridržuje za vstopni obred (običajno je potrebno to samo za glavno mašno prošnjo, saj drugo zna mašnik na pamet) misal, če ni tam stojala in misal že pripravljen na njem. V primeru držanja je bolje uporabljati tanjši misal (izbor iz misala).
- ◆ Strežnik mašniku pri sedežu pridržuje za vstopni obred mikrofona (če ni tja že nameščen, kar bi bilo prav). V primeru držanja je to prenosni mikrofona, najbolje na držalu, da se ga lažje približa mašniku.
- ◆ Med branjem beril sedijo, a ne sedejo prej, preden sede glavni mašnik (pozor: lahko se zgodi, kar se ne bi smelo, da mora mašnik sam brati berilo; v tem primeru se ne smejo zmešati: strežniki sedejo, duhovnik pa gre k ambonu - pultu za branje beril).
- ◆ Vstanejo, ko se prebere zadnje berilo (ob delavnikih je eno, pri nekaterih praznikih, vseh slovesnih praznikih in nedeljah pa dve) to je preden začnemo peti aleluja oziroma preden bralec alelujo recitira (v postnem času aleluje ni; lahko pa je drugačen spev). Ob nekaterih velikih praznikih je po aleluji ali drugem ustreznem spevu tudi pesem slednica.
- ◆ Med evangelijem strežniki stojijo (iz spoštovanja do Jezusove besede in kot znamenje pripravljenosti, da bodo storili to, kar Jezus predlaga).
- ◆ Med pridigo in tišino po evangeliju sedijo.
- ◆ Med vero in prošnjami stojijo.

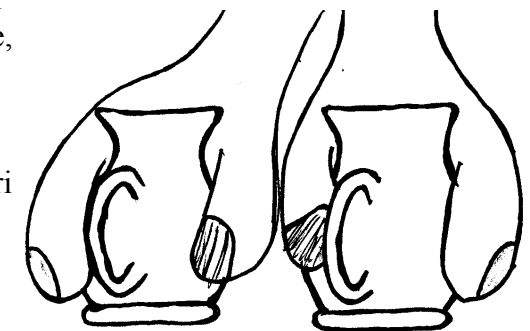
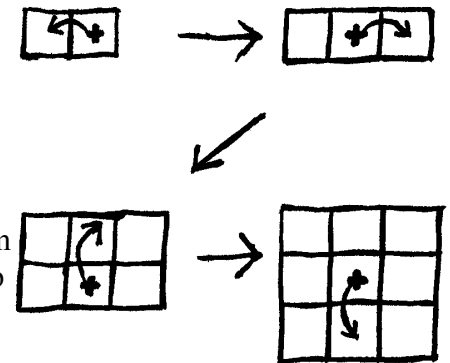
EVHARISTIČNO BOGOSLUŽJE

- ◆ Takoj po zaključku prošnje (ko ljudje odgovorijo „Amen!“) gre mašnik k sedežu, strežniki pa pripravijo oltar (tisti, ki pripravlja oltar, torej ne sede, kot drugi ljudje, ampak gre k mizici za darove). Če streže ceremonier, mašni pomočnik ali diakon, pripravi oltar on, sicer pa dežurni strežnik.

Na oltar prinese korporal in ga razgrne na sredini oltarja (najprej levo, nato desno, nato gor, nato dol). Istočasno prinese tudi purifikatorij, palo in kelih: purifikatorij položi vzdolž korporala na desni strani spodaj, palo desno zgoraj in kelih desno od purifikatorija. Če je na mizici ciborij s hostijami, prinese tudi tega in ga položi na zgornji del korporala ter odkrije.

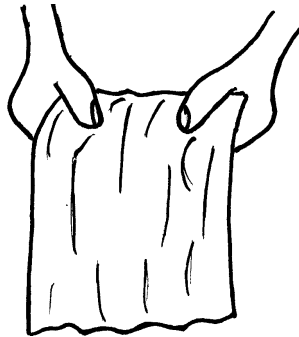

- ◆ Nato dežurna strežnika stopajoč hkrati drug ob drugem prineseta z desne strani oltarja pateno z veliko hostijo (hostijami) ter vrčka z vinom in vodo ter se poravnana ustavita ob robu oltarja (kdor drži pateno je bližje oltarju). Ko pristopi mašnik, mu strežnik najprej slovesno visoko držeč izroči pateno, nato vrček z vinom, ki mu ga mašnik vrne, zato drži roko nastavljeno, in nato še vrček z vodo. Vrčka se drži tako, da mašniku ponudiš ročajček, za katerega prime. Pri izročanju teh evharističnih darov po potrebi stopita malo naprej k mašniku.

- ◆ Ko prejmeta nazaj vrček z vodo, takoj odideta k mizici (vzporedna hoja) in odložita tam prazen vrček za vino. Ponekod vrček z vodo mašnik odloži na rob oltarja, kjer počaka strežnika za umivanje rok. Nato vzameta lavabo - rutico za

brisanje rok (razgrne se jo in krepko prime na dveh koncih ter zaviha, da lepo visi in se ne vidi prstov) in podstavek (pladenj) za umivanje rok ter vrček z vodo (vkolikor ju ne čaka na robu oltarja). Enako kot prej pristopita do roba oltarja; mašnik se jima za umivanje rok približa (obratno kot pri dajanju darov, ko stase približala onadva). Kdor je vzel podstavek (pladenj), se postavi bližje oltarju, v levi roki drži podstavek, v desno roko prime vrček in mašniku umijeta roke. Curek vode mora teči počasi z višine približno 15 cm točno na podstavek (ne mimo!). Drugi strežnik pridrži prtiček za brisanje rok. Če je strežnik eden, v levi roki drži podstavek in rutico, v desni vrček.

Nato se oba mašniku z glavo priklonita (in drugi pazi, da pri tem ne poliva vode po tleh) in odneseta stvari na mizico (prtiček je treba zložiti: dvakrat prepogniti podolgič, nato enkrat počez). Pozor: za priklon ne čakata mašnika, saj sta onadva strežnika! Če je strežnikov več umijeta roke mašniku tretji in četrti strežnik in sicer tako, da se že od vsega začetka postavitava za strežnika s pateno in vrčki. Ko se vrnejo k sedežem sedejo do konca prinašanja darov (umivanja rok); takrat pa z vsemi ljudmi vstanejo ali če se vrnejo po tem, popazijo, da stojijo (ne sedejo!).

◆ Pred koncem molitve „Svet, svet, svet“ gresta lahko dežurna strežnika na stopnico pod oltar in ob koncu to molitve poklekmeta. Strežnik pri sedežu lahko ob koncu molitve „Svet“ pozvoni (če sta pa samo dva strežnika, pozvoni eden od glavnih strežnikov pod oltarjem). V vsakem primeru pa strežnik pozvoni "malo pred posvetitvijo". Kdaj točno se pozvoni (ali ob koncu „Svet“ ali takoj, ko stegne mašnik roki nad darovi na oltarju po možnosti še preden začne govoriti ali kaj drugega) je določeno natančneje v posamezni župniji. Zvonček strežnik pravočasno vzame v roke in enkrat kratko in močno pozvoni v znamenje pomembnosti trenutka: da se je začel osrednji del maše. Ob koncu molitve „Svet“ vsi strežniki in ljudje, pokleknejo. S poklekom počastimo Gospoda: priznavamo, da je On večji od nas.

◆ Ko duhovnik dvigne hostijo in jo pokaže ljudem, se trikrat pozvoni in še enkrat, ko hostijo s poklekom počasti. Enako se trikrat pozvoni, ko vzdigne kelih in enkrat, ko nato poklekne. Strežniki (ne pa tudi ljudje) vstanejo, ko se odmoli molitev po mašnikovem vzkliku "Skrivnost vere"; strežnika pod oltarjem takrat odideta spet na svoje mesto (a ne sedeta!). Ko duhovnik reče: "Gospodov mir bodi vedno z vami," lahko strežnikom poda roko in si zaželijo: "Mir s teboj!"; nato (lahko) tudi

strežniki med sabo, vsak z bližnjim strežnikom. To se praviloma stori, če je mašnik ali kakšen pomočnik k temu povabil.

◆ Ko duhovnik razlomi hostijo in poklekne, strežniki pokleknejo z njim. Strežnik lahko enkrat kratko pozvoni (že prej, npr. ob predhodnem pokleku, vzame zvonček v roke) takoj, ko verniki odmolijo besede "Gospod, nisem vreden..."; to stori v znamenje, da bo sedaj sveti trenutek obhajilo.

◆ Ko se je mašnik obhajal in gre v tabernakelj po hostije za obhajilo, gre strežnik, ki bo držal obhajilno pateno, ponjo na mizico (če pa je ciborij na oltarju, gre ponjo že, ko se mašnik obhaja). Strežnike lahko mašnik obhaja v prezbiteriju, kjer pristopijo k mašniku, ki se jim približa. Ali pa se vsi strežniki, ki bodo šli k svetemu obhajilu, postavijo v vrsto (kakor je navada: npr. po dva in dva) na mesto, kjer se obhaja ljudi, ostali pa se usedejo na sedeže. Prvi se postavi (razen če ne bo prejel obhajila) strežnik s pateno; takoj nato se postavi na desno stran mašnika v tako oddaljenost, da ne moti ne mašnika, ne obhajancev, pateno drži z desno roko vedno vodoravno in jo podrži vsakemu pod brado; nato takoj umakne in spet približa, ko pristopi naslednji. Če bo obhajanec prejel obhajilo na roke, na kar mora biti strežnik vnaprej pozoren, pateno podrži pod rokami. Enako naj bo pozoren, če bo kakšen obhajanec pokleknil, kar se včasih zgodi (taki naj bi se sicer postavili na konec vrste).

Če obhajata dva, se da drugi strežnik s pateno na skrajno levo stran in drži pateno v levi roki (razen, če je toliko prostora, da sta ta dva, ki obhajata, zelo narazen). Če jih obhaja še več, pri vsakemu stoji stržnik in drži pateno. Pred mašo je potrebno pripraviti dovolj obhajilnih paten. Pateno strežnik drži zato, da prestreže delce hostij, ki bi sicer padli na tla, ali pa celo hostijo, če se zgodi, da pade komu iz rok (ust). Po obhajilu zato drži pateno naravnost in jo prinese k oltarju, ter da mašniku, ko se vrne od tabernaklja, da jo očisti (ali nese k tabernaklju, če je oltar morda že pospravljen). Tam počaka, da mu jo vrne, in jo odnese na njen prostor na mizico. (Če je pri tabernaklju: ko duhovnik poklekne, poklekne z njim.)

◆ Ko duhovnik nese od obhajila ciborij s hostijami v tabernakelj, strežniki vstanejo (razen, če je tabernakelj odmaknjen od njihovih sedežev) v znamenje spoštovanja in stojijo, dokler duhovnik ne zapre tabernaklja. Ko duhovnik poklekne, eden od strežnikov lahko pozvoni (že prej vzame zvonček).

◆ Ko se mašnik vrne k oltarju, ga tam ob robu oltarja že čaka strežnik z vrčkom z vodo v roki (in pateno levi roki, če je sam) in vlije vodo v kelih, dokler mašnik rahlo ne privzdigne keliha. Vrček nato odnese na

mizico.

◆ Ko mašnik očisti posode, dežurni strežnik pospravi oltar (odnese tudi ciborij, če je tam, in misal). Če streže ceremonier, naredi to on. Misal se nese na stojalo k mašnikovemu sedežu in odpre na pravem mestu. Na oltarju ne ostane ničesar, razen misala (mašne knjige) v primeru, da se sklepni obred podobno kot vstopni ne bo vršil pri mašnikovem sedežu. Če streže mašni pomočnik ali diakon, posode očisti in pospravi on.

SKLEPNI OBRED

◆ Strežniki sedijo na sedežih. Ko vstane mašnik (to je pred „Molimo“ in prošnjo po obhajilu), vstanejo tudi oni (ostanejo pa pri sedežih tudi, če mašnik gre k oltarju). Podobno kot pri začetnem obredu tudi zdaj strežnik po potrebi pridrži mašniku pri sedežu misal in mikrofona.

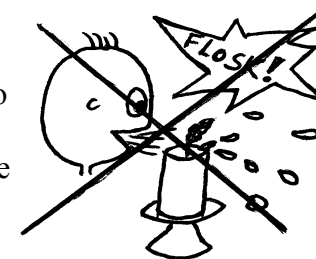
◆ Če so oznanila, strežniki medtem sedijo.

◆ Ko duhovnik ljudi odslovi: "Pojdimo v mini." in poljubi oltar, se strežniki pomaknejo na levo in desno stran mašnika. Skupaj se priklonijo oltarju, pokleknejo v smeri pred tabernakljo in odidejo v zakristijo tako, kot so v začetku pristopili: mašnik morda stopi malce nazaj, da ga strežniki na nasprotni strani lažje zakristije prehitijo in se vsi postavijo po dva in dva. V sprevedu odidejo v zakristijo; strežniki na strani, kjer gre mašnik mimo, stopijo korak nazaj, da gre mašnik mimo. Vsi se priklonijo križu in rečejo: "Bogu hvala." Nato zmolijo molitev po sveti maši.

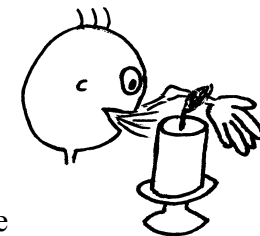
Maša se konča, ko se konča petje, zato v zakristiji do konca pojejo.

KAJ JE POTREBNO STORITI PO MAŠI

Ko je maše konec (to je, ko se neha peti), strežniki pospravijo približno tako po vrsti: v zakristiji odklopijo mikrofona (se pravi izklopijo ojačevalec), pogasijo vse sveče (tako, da pihnejo, pri čemer morajo z roko zaščititi, da ne bi vosek škropil po tleh ali prtih, ali s pripomočkom, s katerim svečo pokrijejo - ne naslonijo na svečo! - in držijo tako dolgo, da zmanjka kisika in sama ugasne).

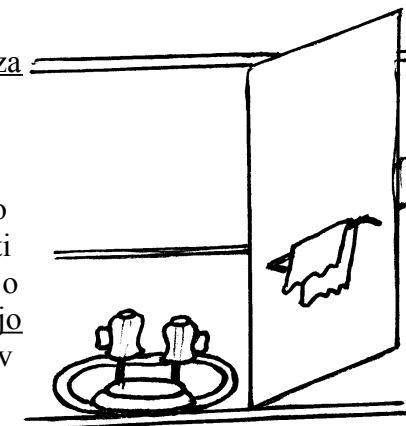
V zakristijo prinesejo kelih in ga spravijo v ustrezno omarico za kelih, vlažen purifikatorij (prtiček za brisanje keliha) navadno obesijo na določeno mesto npr. v omaro, da se posuši. V zakristijo prinesejo tudi vrčka in podstavek; vse troje umijejo oziroma splaknejo z vodo in obrnejo navzdol, da se odcedi (npr. dajo na za to pripravljen podstavek). Rutico za brisanje rok dajo sušiti, to je obesijo na določeno mesto. V zakristijo prinesejo mašno knjigo in druge knjige. Spravijo jih v omaro za knjige. Oznanila navadno pustijo na oltarju. Ne pozabijo pospraviti ničesar; tudi mašnikovo pridigo prinesejo v zakristijo in izročijo mašniku. Ugasnejo luči (če je temno ne, dokler so še ljudje v cerkvi), razen večne luči.

Ponekod z zaščitnim blagom ali

polivinilom pokrijejo oltar (oltarje). Zaklenejo zakristijo in cerkev (vendar se cerkev ne zaklene, če ni večer in jo puščamo odprto).

Za vse to poskrbita dežurna strežnika.

Nato odidemo v življenje kot kristjani.

OBRED KRSTA OTROK ter o držanju knjige in mikrofona

Shema obreda (podčrtani so deli, ki so posebni za krst):

1. SPREJEM (pri cerkvenih vratih)

- vprašanja
- pokrižanje

2. BRANJE BOŽJE BESEDE

- berilo
- psalm
- aleluja
- evangelij
- pridiga
- prošnje za vse potrebe s priporočilom svetnikom
- maziljenje s krstnim oljem

3. KRST

- blagoslov krstne vode
- izpoved vere
- krst
- maziljenje s krizmo
- izročitev belega oblačila
- izročitev prižgane sveče

4. SKLEP

- očenaš
- blagoslov

Če je krst med mašo
Vse se vrši kot sicer pri krstu, le da:
- Duhovnik nosi mašna oblačila.
- Sprejem je na začetku, mašo pa nadaljujemo s slavo (če ni slave, pa z glavno mašno prošnjo), zato stojimo.
- Po pridigi je preostali del obreda krsta (prošnje, maziljenje s krstnim oljem itd.), nakar mašo nadaljujemo z darovanjem.
Vse ostalo (branje beril, očenaš, blagoslov na koncu) je že vključeno v običajni potek svete maše.

Zakrament krsta delimo

običajno med (nedeljsko) mašo, v določenih primerih pa posebej ločeno od maše. Bolj razširjeno je krščevanje z oblivanjem, možno je pa tudi s potapljanjem.

Pripraviti je potrebno:

Sam obred krsta se vrši pri v krstilnici pri krstnem kamnu; če tega ni ali se ne uporablja, pa ob prehodu v prezbiterij (v tem primeru se rabi večji in globlji pladenj, kamor bo curljala voda). V prvem primeru velikonočno svečo, vodo in sveta olja pripravimo pri krstnem kamnu, v drugem pa zraven prezbiterija (npr. na mizico za darove), velikonočno svečo pa ob prehodu v prezbiterij.

- prižgemo velikonočno svečo
- duhovnik obleče albo (ali talar in koretelj), stolo; lahko tudi večernični

plašč (pluvial); bogoslužna barva je praznična – bela (zlata).

- beli obrednik Sveti krst - prenosni mikrofoni
- krstno olje in bolniško olje vsako v svoji posodici na na pladenjčku, na katerega damo tudi po dva kosmiča vate za vsakega krščenca (pomni: krstno olje bomo rabili na kocu bogoslužja božje besede, ko so starši še v prvih klopeh ali ob prehodu v prezbiterij; zato mora biti dostopno tam)
- globlji pladenj in vrček za oblivanje z vodo poln vode, ki naj bo mlačna (voda je lahko v krstnem kamnu, zlasti če bo krst s potapljanjem) in prtiček
 - za krstno svečo in belo oblačilo (prtiček) poskrbijo starši (botri)

Potek:

Brez pozvoniti in s preprostim poklekom proti tabernaklju med potjo gre krstitelj s strežniki v procesiji (strežniki hodijo po dva in dva pred njim) k cerkvenim vratom (oz. tja, kjer so zbrani starši in botri s otroci za krst). Prvi strežnik nese s seboj obrednik Sveti krst, drugi strežnik pa (prenosni) mikrofoni.

Tam se razporedijo po ustaljenem redu levo in desno od krstitelja; obrnjeni so proti staršem, botrom in otrokom. Obred se začne s sprejemom. Prvi strežnik **DRŽI KNJIGO** krstitelju z njegove leve strani. Z levo roko drži od sredine in čez knjigo, spodaj s prsti tako, da se strani ne obračajo; z desno roko drži liste ob strani. Knjigo drži tako, da krstitelj z lahkoto bere: dovolj visoko (višina pleksusa), dovolj blizu (okrog 50 cm), položno (naklon okrog 55 stopinj) in v smer dogajanja oziroma malce v krstiteljevo levo (kjer so v našem primeru starši, botri in otroci, v tisto smer krstitelj gleda; strežnik drži knjigo tako, da krstitelju to omogoča, se pravi, ne popolnoma v drugo smer in ne tako, da mu popolnoma zakriva pogled na dogajanje). Glede tega se tudi prilagaja krstitelju, ker je lahko vsak navajen malce po svoje (eden vidi bolje od blizu, drugi od daleč itd.). Vedno gleda knjigo in tistega, ki bere, da vidi, kako drži knjigo; če se strežnikov pogled usmeri drugam, bo začel s knjigo kaj kmalu migati, jo bo odmaknil nekontrolirano stran itd. Knjigo drži strogo pri miru; če tresse ali miga s knjigo, je bravcu neznosno težko brati. Pazi nadalje na vse duhovnikove kretnje: morda se bo pokrižal ali sklenil roke ali jih razprostrl ali karkoli...; poznati mora obred, da te kretnje vnaprej predvidi in se jim s knjigo prilagodi (za sekundo umakne, ali pomakne malce bolj nazaj, naprej itd.), sicer bo s

knjigo lahko strašno napoti. Zaradi tega in zato, da bo vedel, kdaj sploh je treba držati knjigo, pred obredom natančno v obredniku pogleda potek in ga, kolikor je mogoče, z gledanjem v knjigo spremlja tudi med obredom. Drugi strežnik s krstiteľjeve desne **DRŽI MIKROFON**. Najbolje, da je to prenosni brezžični mikrofonski, sicer mora paziti tudi, kje leži kabel (da ni na poti ipd.). Mikrofonski ne sme nikoli pasti na tla, ker se sicer lahko zelo občutljiva membrana poškoduje in mikrofonski uniči; posebej, ko ga kam odloži, pazi, da se ne more nikamor zakotaliti. Mikrofonski je lahko na palici in strežnik drži palico (tako je strežnik manj na poti) ali pa ga drži kar v rokah. Vklopi ga samo, ko ga rabimo; ko ga ne rabimo (pa spet seveda ne vsako sekundo), ga izklopi; tako skrbi, da ni nepotrebnih šumov. Mikrofonski drži 10 – 30 cm od ust; to mora prej preizkusiti, saj je odvisno od jakosti mikrofona, kako glasno nekdo govori itd.; po potrebi se prilagaja situaciji in različnim govorcem. Pri sprejemu in tudi drugih delih krsta drži mikrofonski izmenjaje krstiteľju in staršem (ter botrom), odvisno od tega, kdo govori; zato mora biti zelo osredotočen, spreten in mora dobro poznati obred (natančno si ga ogleda pred obredom in po možnosti spremlja s pogledom v knjigo tudi sproti). Vedno gleda mikrofonski in tistega, ki govori, da ne začne z mikrofonski nekontrolirano gibati. Prav tako predvidi krstiteľjeve kretnje (pokrižanje, razprostire roke itd.), da drže mikrofona pravočasno prilagodi, se pravi, da ni napoti.

Ko krstiteľ pokriža krščence (in za njim starši in lahko botri), se vsi v procesiji (strežniki, krstiteľ, starši) napotijo na svoja mesta, ker bo branje beril (oziroma gredo k oltarju in se skupaj priklonijo oltarju, če bo maša). Mikrofonski (razen, če ni stalnega mikrofona in se ga bo še rabilo) se odloži na mizico, obrednik pa na ambon za prošnje (razen, če je že tam). Med evangelijem stojimo.

Po pridigi so najprej prošnje in priporočilo svetnikom. Takrat stojimo na svojih mestih.

Sledi zarotilna molitev in maziljenje s krstnim oljem pred krstom. Starši in botri s krščenci pristopijo naprej (npr. k prehodu v prezbitarijo) ali, če je primerneje, ostanejo v klopih. Krstiteľ s strežniki pristopi k njim; strežniki se kot običajno postavijo desno in levo od krstителя. Prvi strežnik vzame s seboj obrednik, drugi strežnik mikrofonski, tisti preostali strežnik, ki je bliže mizici, kamor smo stvari pripravili, pa vzame sveta olja (krstno olje) in vato na podstavku. Obrednik in mikrofonski držijo kot prej; strežnik odkrije posodico s krstnim oljem (navadno oznaka 0) in jo na podstavku poda krstiteľju, ki najprej moli in nato mazili otroka na prsih...

Sledi obred krsta. Če se uporablja krstilnik (krstni kamen), gredo sedaj

vsii v sprevedu tja: najprej strežniki po dva in dva po ustaljenem redu, nato krstiteľ, nato starši in botri z otroci. Če ne, ostanejo tam, kjer so, le krstiteľ in strežniki lahko gredo na svoja mesta, ter odložijo sveta olja in mikrofonski na mizico (ali tudi oni ostanejo, kjer so); obrednik pa se bo ali držalo ali se ga odloži na podstavek (npr. oltarja), kjer bo blagoslov krstne vode.

Četrta (če ga pa ni, tretji) strežnik sedaj prinese vodo (razen, če je že v krstilniku), s pladnjem in prtikom (ali to dvoje vzame šele, ko bo sam krst) in jo drži krstiteľju za blagoslov krstne vode (ali lahko postavi na oltar, če je blagoslov tam).

Nato je izpoved vere. Vsi smo na istih mestih. Sledi sam krst. Če so se odmaknili, krstiteľ in strežniki z mikrofonom, svetimi olji (krizmo), obrednikom in krstno vodo pristopijo k staršem, botrom in otrokom in se postavijo kot prej. Če so le trije strežniki, stopi tretji strežnik po krizmo takoj, ko odrabimo krstno vodo.

Obrednik in mikrofonski držijo strežniki kot prej. Krstiteľ vsako družino posebej: najprej vpraša, ti odgovorijo, in nato krsti. Pri krstu krstiteľ ne rabi obrednika, saj zna skoraj gotovo besedilo na pamet. Pri trenutku krsta poda strežnik krstiteľju pladenj in vrček s krstno vodo (z držalom proti krstiteľju); nato oboje spet vzame (če je za krst več otrok, je pozoren, da prime vrček tako, da ga bo lahko spet podal krstiteľju z držalom proti krstiteľju), krstiteľju pa (hitro, sicer voda že steče otroku za vrat!) poda prtček za brisanje (če ga ni vzel že istočasno z vodo) in ga nato spet vzame. Ko so vsi krsti končani, lahko strežnik odloži krstno vodo, pladenj in prtček. *Krst je lahko tudi s potapljanjem; v tem primeru poda samo prt(iček); drugega se ne rabi.

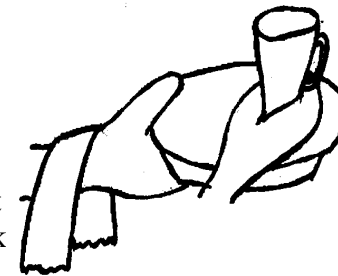
Sledi maziljenje s krizmo. Po krstu strežnik, ki drži sveta olja, odkrije posodico s krizmo (običajno oznaka C), in jo poda krstiteľju, ki najprej moli, nato mazili otroka na temenu.

Krstiteľ nato izroči otorku belo oblačilo; sledi še izročitev prižgane sveče. Obakrat tudi nekaj govori (iz obrednika!).

Če so bili v krstilnici (pri krstnem kamnu), sedaj gredo k prezbitariji; starši in botri s krščenci gredo v klopi, krstiteľ k ambonu ali oltarju, strežniki na sedeže (vse odložijo na mizico, edino obrednik tja, kjer gre krstiteľ).

Po očenašu in blagoslovu pozdravijo oltar, pokleknejo in odidejo v zakristijo.

Nato vse pospravijo. Pozorni so, da krstne vode ne zlivajo v odplake; ravno tako ne vržejo v smeti uporabljenih kosmičev vate.

IZPOSTAVITEV IN BLAGOSLOV Z NAJSVETEJŠIM ter o kajenju in velumu

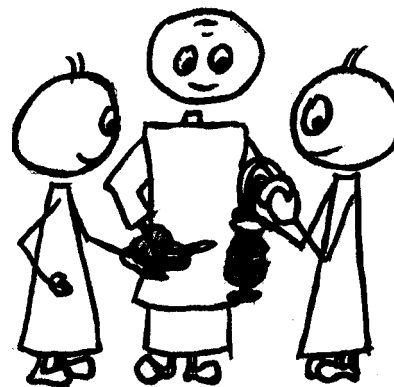
Slovesno se izpostavi v monštranci, neslovesno pa lahko tudi v ciboriju. Pred izpostavljenim poklekujemo na eno koleno (včasih so poklekovali na obe). Pri izpostavitvi v monštranci, se obvezno uporablja kadilo. V češčenje izpostavi duhovnik ali diakon; če pa ni njiju, lahko mašni pomočnik (akolit), izredni delivec obhajila ali pooblaščen član redovne skupnosti ali laiške zveze (ti ne smejo dati z Najsvetejšim tudi blagoslova).

Nekaj vsesplošnih **načel**:

- ✓ko Najsvetejše v monštranci postavimo na mesto, pokadimo
- ✓pred blagoslovom z Najsvetejšim pokadimo
- ✓ko mašnik z Najsvetejšim blagoslavlja (to je: dela križ), zvonimo z zvončkom
- ✓pri zahvalni pesmi v začetku zvonimo okrog pol minute, to je, dokler ne začnemo peti
- ✓pri izpostavljenem Najsvetejšem vedno klečimo (razen primerov, ko je to posebej rečeno: zahvalna pesem; nalaganje kadile le mašnik, kadilničar in čolničkar; morda ko je potrebno držati mikrofon)

Pred samo izpostavitvijo je potrebno **pripraviti**:

- *poskrbeti, da je posvečena velika hostija v tabernaklju (navadno v lunici v kustodiji)
- *prižgati štiri (šest) sveč (npr. dva trorama svečnika ali kaj podobnega), kjer bo izpostavljeno Najsvetejše (če je izpostavljeno neslovesno, to je v ciboriju, je dovolj, da gorita samo dve sveči)
- *zvonček na mestu, kjer bomo molili (najbolj prav je na stopnici pod daritvenim oltarjem)
- *blazinice na mestu, kjer bomo klečali (stopnica pod daritvenim oltarjem)
- *ozvočenje na mestu, kjer bomo klečali (lahko je fiksno, le da je uporabno, bodisi ko mašnik kleči, bodisi ko stoji; postavljeno mora biti iz strani, da ne ovira kajenja; če ni fiksno, ga mikrofer vedno, ko duhovnik govori ali poje, drži, kar pomeni, da lahko po potrebi mikrofer tudi stoji; morda je bolje imeti mikrofon na ustrezni palčki, dolgi do enega metra)
- *velum (za blagoslov in kadarkoli nosimo Najsvetejše v procesiji)

- *duhovnikova oblačila: alba (ali talar in koretelj) in bela štola; pri blagoslovu z Najsvetejšim v monštranci ali pri procesiji tudi bel večernični plašč (pluvial)
- *korporal mora biti vedno razgrnjen tam, kjer bo izpostavljeno (praviloma na prestolu na daritvenem oltarju ali kar na sredini daritvenega oltarja)
- *monštranco se pripravi na stran kraja, kjer se hrani Najsvetejše; paziti je treba, da ima tudi lunico (če ni ta že v tabernaklju v kustodiji); če je začetek češčenja po maši, pripravimo pred mašo monštranco na mizico za darove
- *pripraviti kadilnico, čolniček in oglje (za kar potrebujemo pinceto; nato vžigalice oz. vžigalnik in majhno svečo na podstavku ter kavelj za vrtenje oglja, ali: posodico in tablete za prižiganje oglja ali: električni sušilec oglja ipd.); če je izpostavljeno neslovesno v ciboriju, morda kadilnice ne bomo rabili
- *kjer bomo (kleče) molili (npr. na stopnico pod daritvenim oltarjem), se nese naslednje knjige: molitvenik oziroma obrednik „Procesija svetega Rešnjega telesa“, kartonček "Molitve za blagoslov z Najsvetejšim", molitvenik za litanije (če jih bomo molili), pesmarico (če se bo rabila)
- *"prestol", lepo ogrnjen v belo, se postavi na sredino daritvenega oltarja (če ga imamo) in pogrne s korporalom
- * (pri prenosu Najsvetejšega se pripravi in prižge tudi dve prenosni sveči na kraju, od koder se prenese Najsvetejše)

Potek:

Če ni Najsvetejše izpostavljeno v monštranci, ni nujno uporabljati kadilnice.

Najprej strežnik s kadilnico (kadilničar) **PRIPRAVI OGLJE**: Oglje mora biti suho (mora biti neprodušno zapakirano; če je preveč vlažno, ga damo za več tednov na radiator; lahko ga osušimo tudi z električnim sušilcem oglja). Strežnik vzame s pinceto (ne s prti, ker se lahko opeče, če ni pazljiv; če ni pincete, prime z dvema prstoma zgolj za rob) tabletko oglja in da nad plamen npr. sveče, ki jo prej prižge dokler ne vidi majhnih rdečih iskric na tabletki, da so zajele že okrog četrtno tabletko. Nato da tabletko v železni vložek z rinko, ki ga vzame iz kadilnice, ga prime s kavljem ter vrti (zažene odločno; silo centrifuge uporabi, da

oglje ne pade iz vložka), dokler se ne razžari. Pri zaustavljanju s spretnim gibom roke izniči zalet kroženja železnega vložka (silo vztrajnosti), da se ustavi nekje blizu najnižje pozicije; sicer se ustavi previsoko in se oglje raztrese. Nato vstavi vložek z žarečim ogljem v kadilnico. Ponemod prižgejo oglje v posodici, kamor najprej položijo eno ali več tablet za prižiganje oglja, nanje položijo tablete oglja in tablete pod njimi prižgejo. Spet drugod imajo električni sušilec oglja: na grelno ploskev položimo oglje, dokler ne začne primerno žareti.

Strežniki, od katerih kadilničar nosi kadilnico v levi roki in čolniček v desni, pozvonijo, med petjem primerne (evharistične) pesmi pristopijo pod stopnice pod daritvenim oltarjem ali krajem, kjer bo izpostavljeno Najsvetejše. Kadilničar pazi, da ne zamota verigic kadilnice, ker jih ni tako enostavno odmotati. Kadilničar pazi tudi, da se s kadilnico ne dotika strežniške obleke, sicer jo lahko zažge. Strežniki se po ustaljenih pravilih postavijo desno in levo od duhovnika. Duhovnik izpostavi Najsvetejše; strežniki takrat pokleknejo in ves čas klečijo, če je dovolj prostora, sicer stojijo. (Varianta: če je Najsvetejše potrebno iz bolj oddaljene kapele prenesti tja, kjer bo izpostavljeno, gredo strežniki z duhovnikom, svečarja vzameta prenosni sveči in v procesiji prenesejo Najsvetejše na oltar, kjer bo izpostavljeno; svečarja hodita zadnja pred mašnikom.)

Razporeditev strežnikov je taka: na sredini je mašnik (lahko je tudi več mašnikov; vsi so na sredini); desno od njega prvi strežnik, ki je hkrati zvonar, velumar in mikrofer (slednje dvoje lahko opravita tudi druga strežnika, če je strežnikov dovolj: drugi na desni strani je v tem primeru mikrofer, tretji na desni strani pa velumar); levo od mašnika je drugi strežnik, ki je tudi zvončkljar in drži oziroma podaja knjige (zvončkljar je lahko tudi nek drugi strežnik, če je strežnikov dovolj); skrajno levo stoji kadilničar.

V določenih cerkvah (odvisno od razporeditve prostora in načina ozvočenja) je bolje, da je mikrofer v vsakem primeru tik ob mašniku na desni.

Za silo lahko zvozimo obred tudi z dvema strežnikoma, če sta spretna; levi opravlja vse naloge strežnikov na levi strani; desni pa vse naloge strežnikov na desni strani (pa še med blagoslovom po potrebi zvoni z zvončkom namesto kadilničarja, če ta kadi).

Sedaj **POKADIMO** Najsvetejše. Pokadi se tako: duhovnik in strežniki se priklonijo, nato duhovnik in z njim le kadilničar in kdor bo pridržal čolniček - čolničkar (diakon; če ne drugi strežnik; včasih tisti strežnik, ki je bližje) vstanejo in naložijo kadilo: kadilničar izroči čolniček strežniku, ki ga bo pridržal; duhovnik se lahko obrne nazaj ali vstran,

vedno pa morata onadva pristopita pred njega z leve strani tako, da je čolniček na duhovnikovi desnici, kadilnica pa na levici (z desno roko namreč običajno zajame kadilo). Čolničkar odpre čolniček, zajame z žličko nekaj kadila in ročaj žličke prisloni čez rob čolnička; kadilničar dvigne cca. 15 cm vrstico s pokrovom in jo zadrži, prime vse vrvice nad pokrovom in dvigne kadilnico pred duhovnika (prime lahko tudi za dno kadilnice, vendar se pri nekaterih kadilnicah lahko opeče!!!, zato mora obvezno pred tem preveriti, če je kadilnica take vrste, da spodaj ni prevroča); pri tem naj bosta kadilnica in čolniček poravnana, in dovolj visoko (npr. v višini duhovnikovega komolca), ročaj žličke obrnjen proti desnici duhovnika, vrvica kadilnice ne sme biti usmerjena v smer, od koder bo z desnico nalagal kadilo: tako bo duhovnik z lahkoto naložil kadilo. Kadilničar spusti pokrov (pri večini duhovnikov ne čisto do konca, ampak da sta obe rinki na vrhu skupaj) in izroči kadilnico diakonu oz. drugemu strežniku, kadilničar pa istočasno od njega spet vzame čolniček, ki ga je čolničkar že zaprl. Spet pokleknejo in diakon oziroma drugi strežnik izroči kadilnico duhovniku. Tedaj se vsi priklonijo, duhovnik s trikratnim zamahom pokadi, vsi se spet priklonijo. Pozor: če voditelj uporablja večernični plašč (pluvial), ga lahko levo in desno klečeča od njega primeta za spodnja robova in razprostreta, da lažje kadi. Diakon oziroma drugi strežnik po kajenju sprejme od duhovnika kadilnico, jo izroči kadilničarju in ta jo odnese v zakristijo. Če ni litanij in zahvalne pesmi, lahko kadilnico obdrži na mestu; lahko jo tudi po potrebi postavi na stopnico, da je ne bo ves čas držal v rokah, vendar mora zelo paziti, da ne zaplete verigic kadilnice. Čolnička ne odnese, ker ga bomo še rabili (odloži ga na stopnico pred seboj, da ga ne drži stalno v roki).

(Pri daljših češčenjih lahko vmes duhovnik s strežniki odide: v tem primeru se priklonijo, vstanejo, pokleknejo in odidejo. Ko ponovno pristopijo, je ponovno najprej kajenje.)

Običajno so nato litanije.

Proti koncu litanij (npr. pri vzkliku „Jagnje božje...“) gre kadilničar pripraviti oglje v zakristijo (lahko pa ga pripravi mežnar).

V določenih primerih (župnijski praznik, celodnevno češčenje, evharistična procesija...) sledi zahvalna pesem: vsi vstanejo, strežnik zvončkljar primer v roke zvonček, strežnik zvonar stopi k zvoncu pri izhodu iz zakristije; duhovnik zapoje »Tebe Boga hvalimo«; takoj sedaj strežnika zvonita (mežnar oz. ceremonier pa zvoni z zvonovi, če je v kraju tako urejeno) okrog pol minute oziroma dokler pevci ne začnejo peti.

Na koncu zahvalne pesmi z verziklji, ko duhovnik zapoje ali vzklikne

»Božja pomoč ostani vedno pri nas« in vsi odgovorimo »Amen«, spet poklekne.

Sedaj zapojemo »V zakramentu« (ali drugo evharistično pesem). Ko se poje prva kitica te pesmi, gre strežnik za velum (velumar) po velum v zakristijo; nato prideta kadilničar s kadilnico in strežnik z velumom nazaj na svoje mesto. Ob začetku druge kitice spet pokadimo na enak način, kot v začetku.

Duhovnik vstane (vsi ostali klečijo, razen mikroferja, če je treba) in moli (poje ali recitira) molitev.

Takoj nato strežnik ogrne duhovnika z velumom. **OGRNITEV Z VELUMOM** gre tako: strežnik vzame velum in vstane; velum drži za zaponki tako, da se bo razgrnil z notranjo stranjo proč od njega – proti duhovniku (to se doseže tako, da drži v desni roki tisto zaponko, ki je na desni strani mašnika, in da je pri sponkah, ki ju drži, notranja stran obrnjena stran od njega); tik preden je potrebno ogrniti, razgrne velum (če se velum napačno obrne, ga pač enostavno na hitro obrne) ter ga ogrne čez rame duhovniku in mu sponki poda čez rame v roki. Nato spet poklekne. Duhovnik vstane in gre k monštranci; strežniki pa kar klečijo. Ko duhovnik poklekne, se (lahko) strežniki priklonijo. Ko duhovnik **blagoslavlja** z Najsvetejšim v znamenju križa, strežnik zvončkljar zvoni. Vsi prisotni se takrat pokrižajo. Kadilničar takrat (če zna) poklekne na sredino ter kadi Najsvetejše; nato se spet umakne na svoje mesto.

Duhovnik se vrne in poklekne; strežnik vzame velum (razen, če ga duhovnik raje kar obdrži na sebi; nekateri ostanejo celo z monštranco v roki pred oltarjem).

Po molitvi v spravo za bogokletje (*za velikonočno procesijo le te ni) se takoj začne pesem, vsi se spet priklonijo, duhovnik pospravi monštranco v tabernakelj; takrat se strežniki premaknejo k stopnici pod tabernakljem. Duhovnik poklekne, strežniki pa se (lahko) priklonijo; duhovnik zaklene tabernakelj. Če je kapela Najsvetejšega oziroma tabernakelj bolj oddaljen, gredo tja v procesiji (sveči hodita pred Najsvetejšim). Nato skupaj z duhovnikom pokleknejo in v sprevedu (kot pri maši) odidejo v zakristijo.

Strežniki po obredu vse **pospravijo** in počistijo (staro oglje v kadilnici vržejo na odpad, vendar ne tja, kjer bi se lahko kaj vnelo).

Če je potrebno med češčenjem (npr. opoldne, ponoči, pred mašo) **prekiniti izpostavitev**, to je Najsvetejše shraniti in ga nato zopet izpostaviti, se to navadno stori na preprost način. Shranitev: duhovnik

nekaj časa z verniki moli, nato shrani Najsvetejše v tabernakelj, poklekne in odide. Izpostavitev: duhovnik gre k tabernaklju, poklekne, izpostavi, (nekaj časa z verniki kleče moli, nato poklekne in odide). Strežniki ga v tem primeru samo spremljajo.

Če izpostavitev sledi po maši, je treba:

- posvetiti dve veliki hostiji
- monštranco pripraviti na mizico za darove
- kadilo gre kadilničar (ali mežnar) pripravljati že med obhajilom
- med obhajilom prvi strežnik odnese z oltarja vse (kelih se očisti pri mizici za darove); če mašnik odmoli prošnjo po obhajilu pri oltarju, pusti le misal s podstavkom in ozvočenje, po tej molitvi pa pospravi tudi to; na oltarju pa obvezno pusti razgrnjen korporal in pateno z veliko hostijo; pateno (in morda korporal) odnese na mizico takoj, ko je izpraznjena
- med obhajilom se na oltar pripravi vse potrebno: prestol (če ga imamo) in ga ogrne s korporalom, sveče, da so vsaj štiri oziroma šest (najbolje dva trorama svečnika); na rob oltarja pa se prinese monštranca; blazinice, ozvočenje, zvonček in potrebne knjige se da, kjer bomo klečali
- po molitvi po obhajilu (in kratkih oznanilih) mašnik lahko sname mašni plašč in prejme bel večernični plašč (pluvial) - za oboje poskrbita prvi in drugi strežnik; nato strežnik zvonar pozvoni v znamenje začetka slovesnega češčenja; izpostavi se Najsvetejše v monštranci (na prestol) na daritveni oltar.

Blagoslov z Najsvetejšim je vedno tudi pri evharistični procesiji.

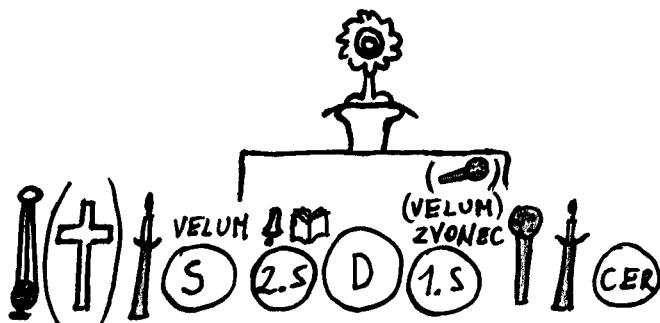
EVHARISTIČNA PROCESIJA

Rabi se še: še ena velika hostija, ki se posveti pri maši, velum, večernični plašč, obrednik za procesijo, procesionalni križ in prenosni sveči s ščitnikom proti vetru (to dvoje v zakristiji ali globoko v prezbiteriju), monštranco z lunico na mizici za darove, blazinice na mestih, kjer bomo klečali (običajno stopnica pod daritvenim oltarjem), pribor za pripravo oglja v zakristiji (pinceto; vžigalice oz. vžigalnik in majhno svečo na podstavku ter kavelj za vrtenje oglja, ali: posodico in tablete za prižiganje oglja ali: električni sušilec oglja ipd.), rezervne tablete oglja (ima med procesijo ceremonier ali kadilničar – npr. v čolničku - in doda v kadilnico, če staro oglje ugaša), rezervni

vžigalnik/vžigalice in prižigač (vzame ceremonier ali drugi strežnik, da med procesijo prižge sveče na oltarjih, če so ugasile - če ne poskrbijo za to ti, ki so oltarje pripravili), prižigač za prižiganje svetilk (lantern). Za nošenje neba, svetilk (lantern) in zastav (bander) in križa (oz. vstalega Zveličarja) na začetku procesije poskrbijo odrasli ugledni možje.

Prvi strežnik lahko opravi tudi delo mikroferja in velumarja, če je premalo strežnikov oz. pomočnikov. Podobno lahko mikrofer opravi delo križarja, če je treba. Drugi strežnik po potrebi podaja oziroma drži obrednik, ko smo pod oltarjem (ker je že ob duhovniku; ceremonier je predaleč). Postavijo se (leva in desna pomeni vedno gledano od ljudi k oltarju): desno od

mašnika po vrsti: 1. strežnik, 1. svečar, (mikrofer), ceremonier; levo od od mašnika po vrsti: 2. strežnik, 2. svečar, (križar), kadilničar.

Procesija z Najsvetejšim je navadno za veliko noč, Sveto Rešnje telo in kri, ponekod za župnijski praznik, na prošnje dneve pred vnebohodom in ob drugih priložnostih.

Potek:

Po obhajilu se izpostavi Najsvetejše na oltar v monštranci, zato je potrebno prej vse pripraviti:

- takoj, ko je obhajan, kadilničar v zakristiji pripravi oglje (ali pa to naredi mežnar)
- prvi strežnik takoj, ko je obhajan, odnese z oltarja na mizico purifikatorij, palo, kelih, misal s podstavkom, mikrofon; na oltarju pusti torej le sveče, razgrnjen korporal in na njem pateno s hostijo; na oltar prinese sveče, da so vsaj štiri ali šest (najbolje dva trorama svečnika) in jih prižge, na sredino oltarja prinese prestol ogrnjen s korporalom, na desni rob oltarja pa monštranco (pateno in morebiti prazen korporal odnese, takoj po izpostavitvi; če mašnik prošnje po obhajilu ne more moliti pri sedežu, odnese misal s podstavkom in mikrofon takoj, ko mašnik odmoli prošnjo po obhajilu), na stopnico pod daritvenim oltarjem (ali kjer bo mašnik pri češčenju) pa pripravi mikrofon (ki mora stati s strani, da ne moti kajenja), obrednik, zvonček in blazinice. Kar je

možno pripraviti že pred mašo, se pripravi takrat; vse ostalo med obhajilom; česar pa ni možno med obhajilom, se pripravi takoj po obhajilu oziroma po prošnji po obhajilu.

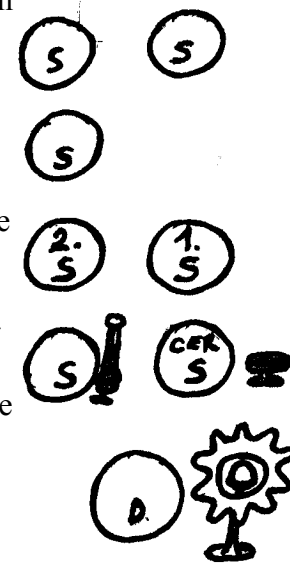
- odrasli možki (ali mežnar, če ne ceremonier ali drugi strežnik) prižge tudi svetilke (lanterne); eden izmed nosačev neba odpre na stežaj vhodna vrata (če ne, stori to ceremonier ali drugi strežnik). Vse od trenutka izpostavitve je lepo, da strežniki stojijo (tudi med oznanili) (*nekateri v praksi še vedno izpostavijo Najsvetejše po oznanilih, ne takoj po obhajilu). Svete posode se očisti pri mizici; nato se moli prošnjo po obhajilu (in pove kratka oznanila). Mašniku strežnik (ceremonier) ali mežnar lahko sname mašni plašč in mu nadene večernični plašč (pluvial), lahko pa mašnik obdrži kar mašni plašč. Določeni strežnik gre v zakristijo po velum, svečarja pa po prenosni sveči (križ pa vzame odrasel možki; če ga ni, pa strežnik). Tedaj zazvonijo vsi zvonovi v znamenje začetka čaščenja, če je v kraju tako urejeno; prvi strežnik pa pozvoni z zvoncem. Do tega trenutka se vrmeta k sedežem tudi kadilničar s pripravljeno kadilnico in čolničkom ter strežnik z velumom. Pevci zapojejo evharistično pesem in vsi se napotijo na stopnico pod daritvenim oltarjem (oziroma tja, kjer bo čaščenje) in pokleknejo (če ni možno klečati, stojijo); križar in svečarja pa se lahko že sedaj k cerkvenim vratom, da bodo ob oblikovanju procesije že na začetku.

Sledi pokaditev.

Priklonimo se, strežnik ogrne mašnika z velumom. Mašnik vzame monštranco z Najsvetejšim v roke in razporedimo se v procesijo: možki primejo nebo, svetilke (lumine), zastave (bandere), kar pač se bo od tega uporabljalo. Če ni svetilk (lantern) hodita ob najsvetejšem (to je pred nebom) dva strežnika s prenosnima svečama. Drugi strežnik (zvončkljar) vzame s seboj zvonček, ceremonier pa obrednik (če bodo postaje po poti). Za strežniki gredo še somašniki in diakoni, če so.

V začetku procesije stopa križ, ki ga ob strani (kjer je preozko, pa gresta naprej) spremljata prenosni sveči; svečarja in križar že pred urejanjem procesije stopita k izhodu (da se jim ni potrebno potem prebijati med gručo ljudi). Pametno je, da strežniki že pri postavljanju v procesijo naredijo rošado, da se bodo po prihodu znašli na pravem mestu (sicer

to naredijo pred povratkom v cerkev). Strežniki hodijo v procesiji po dva in dva pred duhovnikom (če ostane eden brez para, je sam v predzadnji vrsti, v zadnji sta pa spet dva); kadilničar in še en strežnik (čolničkar, če je potreben) sta vedno zadnja. Za strežniki so še somašniki in diakoni, če so. Dva diakona ali somašnika ali mašna pomočnika hodita ob mašniku z Najsvetejšim (pod nebom). V začetku procesije stopamo počasi (ravnamo se po mašniku z Najsvetejšim), da se vsi razporedijo, npr. pevci, ki hodijo pred strežniki, pridejo s kora (morda bi slednji že po obhajilu ostali kar spodaj, če je sestop s kora neroden). Pevci zapojejo (intonira lahko tudi mašnik) Jezik moj, skrivnost opevaj (ali drugo evharistično pesem). Ko stopi spremstvo skozi cerkvena vrata, se dokončno razporedi pred nebo oz. pod nebo, kakor je predvideno.

Med procesijo molimo, pojemo, častimo Najsvetejše. Ko se med procesijo ne poje, zvončkljar zvoní. Kadilničar niha s kadilnico v levi roki (če je manjši, prime kadilnico z desno roko na sredi vrvic in tako „skrajša“ kadilnico). Pazi, da oglje ostane žareče (po potrebi doda oglje; pomaga mu čolničkar); pazi tudi, da se s kadilnico ne dotika strežniške obleke, sicer jo lahko zažge.

Pri vsakem oltarju (oltar je lahko eden, lahko sta dva, trije ali štirje): Strežniki se postavijo levo in desno (kot so bili razporejeni v procesiji) tako, da ne zakrivajo Najsvetejšega (včasih je potrebna prilagodljivost t.j. da se strežnik sam znajde). Shema: pokaditev, napoved, (berilo, psalm, aleluja), evangelij s pokaditvijo, prošnje, pokaditev, blagoslov. Duhovnik odloži Najsvetejše, poklekne, strežniki pa se priklonijo, odda velum, ki ga strežnik prime (*razen, če ga hoče duhovnik imeti ves čas na sebi). Pokadi se takoj v začetku in pred evangelijem in pred blagoslovom (pogosto se pokadi le pred blagoslovom, da ne postane obred predolg). Lahko se duhovniki od postaje do postaje menjavajo in bo pri drugi postaji glavni drug duhovnik.

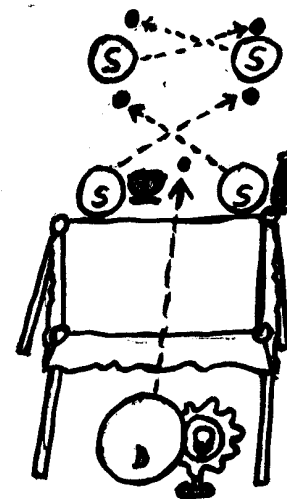
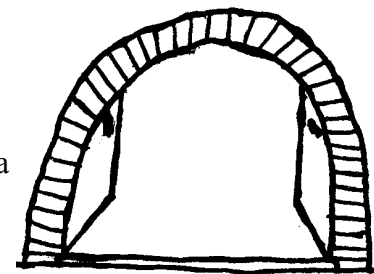
Ceremonier drži knjigo duhovniku oz. duhovnikom: za napoved postaje (morda to prebere napovedovalec), (bravcu/pevcu pri berilu in po potrebi pri psalmu in aleluji, če je le ena postaja), pri evangeliju in pri prošnjah (za uvod in sklep prošenj voditelju, za prošnje pa praviloma bravcu ali drugemu duhovniku, razen, če bo vse bral voditelj).

Ko duhovnik bere evangelij, stojita zraven strežnika s svečama (*vendar se to običajno ne izvaja).

Po prošnjah je pokaditev. Nato se ogrne duhovniku velum. Strežnik drži knjigo za blagoslov. Zvončkljar med blagoslovom zvoní, ko duhovnik dela znamenje križa; takrat se umakne knjiga, ker je voditelj ne rabi več.

Nato zapojemo naslednjo kitico pesmi (če intonira duhovnik, morda rabi spet knjigo), procesija pa krene naprej, tako kot prej.

Ko se procesija vrne v cerkev: strežniki pred vrati zamenjajo mesta levo – desno (rošada), če tega niso storili že pri postavljanju v procesijo; sicer bodo prišli na drugačno (napačno) stran ob oltarju, kot so bili prej. Križ in prenosni sveči se odloži, kjer so jih vzeli (v prezbiterij ali spredaj ob klopih na stojalo ali v zakristijo ali se ga lepo nasloni spredaj v cerkvi pred prezbiterijem; sveči stojita zraven križa, če pa ni tako urejeno, se ju odnese v zakristijo). Najsvetejše postavimo na oltar; vsi strežniki klečijo. Duhovnik odda velum, pokadijo. Ker pri procesiji običajno ni litanij in je ta del krajši, lahko kadilničar obdrži kadilnico tudi pri sebi; sicer jo odnese v zakristijo. Nato vsi vstanejo; drugi strežnik (zvonar) se pomakne k zvoncu, prvi strežnik (zvončkljar) vzame v roke zvonček; duhovnik začne zahvalno pesem „Tebe Boga hvalimo“; približno 30 sekund, dokler zbor ne nadaljuje pesmi, se zvoní: z zvonovi, če je v kraju tako urejeno, z zvoncem, z zvončkom. Duhovnik nato moli „Božja pomoč...“. Nato poklekne. Sledi blagoslov z Najsvetejšim (glej zgoraj)..

Posebnosti pri velikonočni procesiji:

Ni oltarjev po poti.

Namesto križa nosimo kip vstalega zveličarja.

Procesija se začne pri Božjem grobu po maši velikonočne vigilijske ali pred mašo velikonočnega jutra. Velika hostija mora biti – npr. v kustodiji – v Božjem grobu, zraven pa pripravljena monštranca. Tam mašnik Najsvetejše izpostavi, nakar ga pokadimo, vzame velum in vsi stoje odpojemo trikratno alelujo; nato se zapoje vstajenska pesem (običajno Zveličar naš je vstal iz groba) in se razporedimo za procesijo, kot običajno.

Najsvetejše se spravi takoj po blagoslovu (ni molitve v spravo za bogokletje).

Če sledi maša, se nadaljuje s slavo.